

Dr. Stanko Hondl.

Potpisanome je čast predložiti, da se za mjesto pravoga člana Akademije, što je ispražnjeno smrću profesora Vinka Dvořáka kandiduje član dopisnik Dr. Stanko Hondl, koji je profesora Dvořáka naslijedio i na njegovoj sveučilišnoj katedri.

Stanko Hondl rodio se u Zagrebu 22. listopada 1873. Tu je svršio i sve svoje školske nauke, te je promoviran na doktora filozofije u zagrebačkom sveučilištu god. 1899. Bio je učitelj i profesor u zagrebačkoj gornjogradskoj, vinkovačkoj i zagrebačkoj donjogradskoj gimnaziji od god. 1895. do 1911. Dopust dobiven školske godine 1899./1900. u naučne svrhe proveo je u sveučilištima u Berlinu i Göttingenu. Habilitirao se u mudroslovnom fakultetu zagrebačkoga sveučilišta god. 1903., a profesorom fizike u istom fakultetu imenovan je god. 1911. Članom dopisnikom Jugoslavenske akademije izabran je god. 1908.

Naučni mu se rad kreće većim dijelom u području elementarne teoretske fizike.

Dosada je publicirao :

1. O nul-mjestima gibanja tekućina. — Rad, knj. 154.

U toj se radnji ispituje gibanje tekućine u okolini takovih mjesta, u kojima je brzina jednaka nuli. Kod „Laplaceova“ gibanja ta su mjesta ili točke ili erte; točke sa minimumom brzine kod takvog su gibanja nul-točke. Izvode se razmatranja o broju nul-točaka i to uz primjenu plošnoga integrala Kroneckerova. Za taj se integral pokazuje da ima jednostavno geometrijsko značenje, a funkcije pod znakom integracije interpretiraju se kao komponente vektora, koji se izvodi iz vektora brzine, a ima osobita svojstva.

2. Načrt povijesti kvantitativne atomistike. — Rad, knj. 204.

To je prikaz razvoja atomističke nauke od kraja 18. vijeka. U prvom se dijelu iznose prvi uspjesi atomistike u kristalografiji, kemiji, pa u teoretskoj fizici, ponajprije u teoriji topline. U drugom se dijelu uz prikaz kritičnih radova Poincaréa, Macha i drugih pokazuje, kako se nauka stala odvrćati od atomistike i priklanjati t. zv. feomenologiji. Treći dio obrađuje razvoj savremene atomistike.

3. Odsjek „Fizika“ u „Izvešćima“ o raspravama matematičko-prirodoslovnoga razreda za god. 1867. do 1914.

4. O sfernim i njima srodnim funkcijama. — Nastavni vjesnik knj. 5.

5. Elementarna teorija plime i osjeke. — Nast. vj. 13.

6. Jednostavno njihalo.

7. O potencijalu kugle i elipsoida. — Nast. vj. 14.

Slično izvođenje za kuglu iznosi A. Gray u engleskom časopisu „Nature“ br. 2742, god. 1922.

8. O jednoj d'Ocagneovoj konstrukciji.

9. Sraz elastičnih kugala. — Nast. vj. 15.

10. Elementarno izvođenje Keplerova plošnoga zakona. — Nast. vj. 17.

11. Fizikalne jedinice. — Nast. vj. 21.

To je obilan kritički izvještaj o tom predmetu.

12. Teoretično određivanje brzine valova.

Uz primjenu zakona energije određuju se brzine, kojima se šire diskontinuiteti: 1) transverzalni valovi žice; 2) dugački valovi vode; 3) longitudinalni valovi; 4) valovi torzioni; 5) električki valovi u žici; 6) slobodni elektromagnetski valovi.

13. Računanje s nepotpunim brojevima u srednjoj školi. — Nast. vj. 27.

14. Neke formule i računi iz nauka o logaritmima. — Nast. vj. 29.

Medu inim sasvim se elementarno nalaze za izračunavanje baze prirodnih logaritama uz izraz $\left(1 + \frac{1}{n}\right)^n$ još i drugi izrazi, poimence $A_n = \left(1 + \frac{1}{n - \frac{1}{2}}\right)^n$, za koji iz samoga izvođenja izlazi da je uz određeno n točniji od prethodnoga. Tako je

$$A_{32} = 2.718_{503}, \quad A_{10000} = 2.71828183_{08},$$

dok je $1.0001^{10000} = 2.718_{146}$.

15. Izvođenje Einsteinove transformacije. — Nast. vj. 29.

Izvođenje je takovo, da se jasno vidi veza između 4. jednadžbe i osnovnih pretpostava. Ujedno izlazi, da bi τ bilo funkcija izraza $t - \frac{v}{c^2} x$ i onda, kad ne bismo postulirali linearnu vezu.

16. Gibanje u hiperboli. — Nast. vj. 30.

Jednostavna obrada Soldnerova primjera za gibanje korpuskule svjetlosti i Rutherfordova i Darwinova primjera za sraz alfa-čestice s atomskom jezgrom.

17. Fizika za više razrede srednjih škola. Doštampana početkom 1922.

Pripomenut ću još, da je prof. St. Hondl bio član uredništva „Nastavnog Vjesnika“ za godišta 16.—28.

Ocejenjujući pak savjesno radnje iz područja fizike i astronomije učinio je on već dosada znatnih usluga ovoj Akademiji.

Dr. V. Varićak.